

regionaal historisch centrum eindhoven

HANDREIKING

COVID-19 ALS HOTSPOT

Regionaal Historisch Centrum Eindhoven

Versie 1: juli 2020

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding	3
2. De rol van de zorgdrager.....	3
3. De rol van het RHCe	4
4. Stappenplan voor de zorgdrager	4
Stap 1: Voer een verkennend onderzoek uit	4
Stap 2: Stel een hotspotlijst op	5
Stap 3: Laat de hotspotlijst goedkeuren door de toezichthouder (RHCe).....	5
Stap 4: Laat de hotspotlijst vaststellen en publiceren	5
Stap 5: Hotspotstatus toepassen	5
Stap 6: Hotspotstatus bespreken met de toezichthouder (RHCe).....	6
Stap 7: Uitzonderen van vernietiging	6
5. Afsluiting.....	6
6. Bijlagen	7
6.1 Bijlage 1: Informatieschema	7
6.2 Bijlage 2: Hotspotlijst COVID-19	8

1. INLEIDING

Op 11 maart 2020 heeft de directeur-generaal van de Wereldgezondheidsorganisatie de uitbraak van COVID-19 officieel uitgeroepen tot een pandemie. Een bijzondere gebeurtenis als de uitbraak van COVID-19 wil het rijk zorgvuldig vastleggen, zodat er geen belangrijke informatie over deze gebeurtenis verloren gaat. Vandaar dat het Regionaal Historisch Centrum (RHCE) aangesloten instanties adviseert om COVID-19 vast te stellen als hotspot.

Een hotspot is een gebeurtenis die leidt tot opvallende of intensieve interactie tussen overheid en burgers of tussen burgers onderling. Het gaat dus om gebeurtenissen die veel maatschappelijke commotie veroorzaken. Hotspots dienen door overheidsinstanties geïdentificeerd te worden, zodat de archiefbescheiden die betrekking hebben op de hotspots blijvend worden bewaard. Met het vaststellen van hotspots kan het gebeuren dat archiefbescheiden die eerst gewaardeerd werden als 'te vernietigen' toch blijvend bewaard moeten blijven.

Op basis van artikel 5 lid 1 sub e Archiefbesluit 1995¹ bevat een selectielijst een opsomming van criteria op basis waarvan archiefbescheiden, die voor vernietiging in aanmerking komen, van vernietiging kunnen worden uitgezonderd. Deze handreiking is de basis voor het uitzonderen van vernietiging van archiefbescheiden die betrekking hebben op een COVID-19 hotspot.

2. DE ROL VAN DE ZORGDRAGER

De zorgdrager is degene die door de wet belast is met de zorg voor archiefbescheiden. Bij de gemeente is dit het college van burgemeester en wethouders. Hotspots worden niet vastgesteld door de minister van OCW, maar dient door de betrokken zorgdrager te worden geïdentificeerd. Elke zorgdrager zal op korte termijn zelf de afweging moeten maken of en zo ja welke informatie naar aanleiding van COVID-19 in aanmerking komt voor uitzondering van vernietiging.

Normaliter worden hotspots achteraf geïdentificeerd in het Strategisch Informatie Overleg (SIO) of door een speciaal ingerichte commissie. De uitbraak van COVID-19 heeft echter dusdanig grote impact op de maatschappij dat dit onbetwistbaar geïdentificeerd kan worden als hotspot. In dit uitzonderlijke geval kan daarom worden afgeweken van het reguliere hotspotproces. Volg hiervoor het stappenplan weergegeven in **4. Stappenplan voor de zorgdrager**.

Indien de zorgdrager ervoor kiest om COVID-19 als hotspot vast te stellen, moeten zo spoedig mogelijk maatregelen worden getroffen om relevante informatie veilig te stellen. Het is belangrijk dat elke zorgdrager voor zichzelf bepaalt welke informatie belangrijk of

---

¹ Artikel 5 lid 1 sub e Archiefbesluit 1995: "Een selectielijst bestaat ten minste uit: [...] een opsomming van criteria aan de hand waarvan de zorgdrager archiefbescheiden, die ingevolge de selectielijst voor vernietiging in aanmerking komen, van vernietiging kan uitzonderen."

onmisbaar is voor een duidelijke weergave van processen welke zich gedurende de COVID-19 crisis voltrokken in de samenleving.

3. DE ROL VAN HET RHCE

Het RHCE zal de zorgdragers adviseren over het proces omtrent het identificeren van COVID-19 als hotspot. Concreet houdt dit in dat het RHCE de zorgdragers advies geeft omtrent de hotspotlijst, advies geeft op de processen die naar aanleiding van de COVID-19 hotspot gewaardeerd worden als 'te bewaren' en beantwoording van vragen van zorgdragers omtrent de COVID-19 hotspot.

4. STAPPENPLAN VOOR DE ZORGDRAGER

Hieronder volgen de te nemen stappen indien de zorgdrager besluit COVID-19 als hotspot aan te wijzen. Daartoe dienen zeven stappen te worden doorlopen.

STAP 1: VOER EEN VERKENNEND ONDERZOEK UIT

Stap één is het uitvoeren van een verkennend onderzoek. De zorgdrager analyseert welke relevante informatie omtrent COVID-19 in de organisatie wordt beheerd. Hierbij maakt de zorgdrager een overzicht of informatieschema waarin staat vermeld welke relevante informatie in de organisatie aanwezig is en hoe en waar deze wordt vastgelegd. Het informatieschema in [6.1 Bijlage 1: Informatieschema](#)² kan door zorgdragers worden gebruikt om een dergelijk overzicht te maken.

Welke gegevens relevant zijn verschilt per organisatie. Gegevens worden als relevant geklasseerd als wordt voldaan aan de volgende drie voorwaarden:

1. De impact van de Corona crisis, direct of indirect, dient duidelijk te zijn.
2. Er moet een duidelijk beeld van de ontwikkelingen waarneembaar of reconstrueerbaar zijn.
3. De unieke rol van de organisatie moet duidelijk zijn.

Nationaal Archief. (z.d.). Hotspot COVID-19:relevante informatie blijvend bewaren. Geraadpleegd van: <https://www.nationaalarchief.nl/archiveren/kennisbank/hotspot-covid-19-relevante-informatie-blijvend-bewaren#collapse-77318>²

STAP 2: STEL EEN HOTSPOTLIJST OP

Na het uitvoeren van het verkennend onderzoek stelt de zorgdrager een concept hotspotlijst op. Hiervoor kan gebruik gemaakt worden van het format in [6.2 Bijlage 2: Hotspotlijst COVID-19³](#).

STAP 3: LAAT DE HOTSPOTLIJST GOEDKEUREN DOOR DE TOEZICHTHOUDER (RHCE)

Normaliter wordt het voorstel voor de hotspotlijst en de concept hotspotlijst besproken in het SIO, waar de streekarchivaris advies geeft. Om het proces betreffende de COVID-19 hotspot binnen een kort tijdsbestek te doorlopen kan de zorgdrager de concept hotspotlijst ter goedkeuring aan het RHCE aanbieden. De streekarchivaris zal, indien akkoord, een positief advies uitbrengen op de concept hotspotlijst. Om een positief advies te kunnen afgeven ontvangt het RHCE van de zorgdrager de concept hotspotlijst en het opgestelde informatieschema. Beide documenten daartoe mailen naar relatiebeheer@rhc-eindhoven.nl.

STAP 4: LAAT DE HOTSPOTLIJST VASTSTELLEN EN PUBLICEREN

Het vaststellen van de hotspotlijst gebeurt door het bestuur van de zorgdrager, bij gemeenten is dit het college van burgemeester en wethouders. Na het vaststellen van de hotspotlijst dient deze te worden gepubliceerd door de zorgdrager.

Het uitgangspunt van het publiceren van de hotspotlijst is dat gemeenten transparant zijn over hun selectiebeleid en laten zien welke hotspots worden bewaard. Een bijkomend voordeel is dat burgers kennis kunnen nemen van de hotspotlijst en eventuele aanvullingen kunnen inzenden. Het RHCE raadt aan om bij de publicatie direct aan te geven hoe burgers relevante informatie over de hotspot aan de gemeente kunnen aanleveren.

STAP 5: HOTSPOTSTATUS TOEPASSEN

Zodra de hotspotlijst is vastgesteld en gepubliceerd past de zorgdrager de hotspotstatus toe op de betreffende archiefbescheiden. Oftewel, wordt bepaald welke archiefbescheiden worden uitgezonderd van vernietiging. Het is evenwel wettelijk niet verplicht om *alle* archiefbescheiden met verwijzing naar de hotspot blijvend te bewaren. De archiefbescheiden die blijvend worden bewaard, moeten een goed beeld geven van de hotspot. Zo kan de zorgdrager ervoor kiezen om bepaalde informatie steekproefsgewijs te bewaren.

Nationaal Archief. (z.d.). Hotspot COVID-19:relevante informatie blijvend bewaren. Geraadpleegd van: <https://www.nationaalarchief.nl/archiveren/kennisbank/hotspot-covid-19-relevante-informatie-blijvend-bewaren#collapse-77318> ³

Bij het bepalen welke archiefbescheiden uitgezonderd worden van vernietiging, dient de zorgdrager de resultaten van het verkennend onderzoek te gebruiken. Op deze manier heeft de zorgdrager een duidelijk overzicht van alle archiefbescheiden die worden uitgezonderd van vernietiging. De zorgdrager behoort tijdens deze stap een concept lijst met uitzonderingen op vernietigingen gebaseerd op de hotspotstatus op te stellen.

STAP 6: HOTSPOTSTATUS BESPREKEN MET DE TOEZICHTHOUDER (RHCE)

Daar het lastig kan zijn om precies te bepalen welke informatie blijvend bewaard dient te worden is het mogelijk om contact op te nemen met het RHCE voor een oriënterend gesprek. Tijdens dit gesprek wordt de conceptlijst met uitzonderingen op vernietigingen doorgenomen en besproken. Op deze wijze wordt in goed overleg toegewerkt naar een vastgestelde lijst.

Mocht geen behoefte bestaan aan een dergelijk gesprek, dan ontvangt het RHCE de concept lijst met uitzonderingen op vernietigingen gebaseerd op de hotspotstatus. De streekarchivaris zal, indien akkoord, een positief advies uitbrengen op de concept lijst met uitzonderingen, waarna de lijst kan worden vastgesteld.

STAP 7: UITZONDEREN VAN Vernietiging

Nadat de hotspotstatus op de betreffende archiefbescheiden is vastgesteld en overleg is geweest met het RHCE, kan de zorgdrager aan de slag.

De archiefbescheiden van de zorgdrager die naar aanleiding van de hotspot als 'te bewaren' worden gewaardeerd moeten worden nagelopen. Als de archiefbescheiden volgens de selectielijst in aanmerking komen voor vernietiging, worden ze uitgezonderd van vernietiging. Dit vergt een handmatige actie op de analoge en/of digitale archiefbescheiden.

Het is niet de bedoeling dat de alle archiefbescheiden samengevoegd worden in één thematisch COVID-19-archief. De oorspronkelijke ordening en context van de archiefbescheiden moeten behouden blijven. De zorgdrager vermeldt in de metadata van de betreffende archiefbescheiden dat de archiefbescheiden betrekking hebben op de COVID-19 hotspot. Op deze manier kan specifiek worden gezocht naar de hotspot terwijl de oorspronkelijke ordening en context van archiefbescheiden in tact blijft.

5. AFSLUITING

Met deze handreiking beoogt het RHCE aangesloten instanties te ondersteunen bij het proces omtrent het vaststellen van COVID-19 als hotspot. Bij vragen en/of onduidelijkheden kan contact worden opgenomen met het RHCE.

6. BIJLAGEN

6.1 BIJLAGE 1: INFORMATIESCHEMA

Informatieoverzicht COVID-19 [naam organisatie] 2020-...

Nr.	Informatieobjecten	Begin- datum	Eind- datum	Organisatieonderdeel	Selectielijst	
					Proces	Waardering
1			Heden			
2			Heden			
3			Heden			
4			Heden			
5			Heden			
6			Heden			
7			Heden			
8			Heden			
9			Heden			
10			Heden			
...			Heden			

6.2 BIJLAGE 2: HOTSPOTLIJST COVID-19

HOTSPOTLIJST COVID-19

Hotspot van [naam organisatie] 2020-...

Versie: [nummer]
Datum: [datum]
Status: [statusaanduiding]
Positief advies RHCE op: [datum]
Vastgesteld op: [datum]

TOELICHTING

INLEIDING

Op grond van artikel 5, 1, sub e, van het Archiefbesluit 1995 kunnen in bijzondere gevallen archiefstukken die in een selectielijst zijn gewaardeerd als te vernietigen alsnog worden gewaardeerd als te bewaren.

HOTSPOTS: DEFINITIE EN CRITERIA

Een hotspot is een gebeurtenis of kwestie die zorgt voor een opvallende of intensieve interactie tussen overheid en burgers en/of burgers onderling. Het gaat dus om zaken die veel maatschappelijke beroering veroorzaken. Een hotspot voldoet aan één of meer van de volgende criteria:

- Er is sprake van een (schokkende) gebeurtenis of reeks van gebeurtenissen die (nationaal en/of regionaal en/of lokaal) voor veel maatschappelijke beroering zorgt en waarvoor uitzonderlijk veel aandacht bestaat in de media. Bijvoorbeeld: de schietpartij in een winkelcentrum in Alphen aan den Rijn (2011); de vuurwerkramp in Enschede (2000); het neerstorten van vlucht MH17 (2014); het uitbreken van de vogelgriep (2014).
- Er is sprake van een gebeurtenis of kwestie die belangrijke principiële tegenstellingen tussen burgers aan het licht brengt, het debat over de kwestie maakt veel emoties los. Bijvoorbeeld: de discussie over Zwarte Piet (2013 e.v.).
- Er is sprake van een gebeurtenis of kwestie die aanleiding is voor een intensief publiek debat over het functioneren van de Nederlandse overheid. Bijvoorbeeld: het delen van de metadata van telefoonverkeer met de NSA door de AIVD (2014); de Schipholbrand (2005).

- Er is sprake van een politieke kwestie waardoor de positie van de minister of het Kabinet ernstig is bedreigd. Bijvoorbeeld: de fraude met toeslagen door Bulgaren (2013); de nationalisatie van ABN AMRO (2008).

HOTSPOTMONITOR: INSTRUMENT VOOR IDENTIFICATIE VAN HOTSPOTS

De hotspotmonitor is gericht op het identificeren van gebeurtenissen en kwesties in de samenleving die grote invloed hebben uitgeoefend op de activiteiten van de organisatie. Het doel van de periodieke hotspotmonitor is om er voor te zorgen dat de archiefbescheiden die betrekking hebben op deze hotspots worden aangewezen voor blijvende bewaring.

De gehanteerde criteria en procedure zijn beschreven en vastgelegd in de selectielijst voor de [naam organisatie], meer in het bijzonder [in onderdeel/op pagina] [verwijzing].

VERHOUDING TOT DE ALGEMENE VERORDENING GEGEVENSBESCHERMING (AVG)

De AVG gaat uit van het principe van doelbinding: persoonsgegevens mogen enkel verwerkt worden voor uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden en niet zomaar voor andere doeleinden. De AVG maakt daarbij een onderscheid tussen gewone persoonsgegevens, bijzondere persoonsgegevens en strafrechtelijke gegevens. Meer informatie hierover is te vinden op de website van de Autoriteit Persoonsgegevens: <https://autoriteitpersoonsgegevens.nl>.

Voor blijvend te bewaren gegevens geldt ook de 'archivering in het algemeen belang'. Archivering in het algemeen belang is in de AVG beperkt tot overheidsinstanties of openbare of particuliere organen die wettelijk verplicht zijn om archiefbescheiden te beheren. Het uitgangspunt is dat archiefvormers 'archivering in het algemeen belang' al toepassen tijdens het verzamelen van persoonsgegevens en dus niet alleen ná overbrenging naar een archiefbewaarplaats. In het kader van 'archivering in het algemeen belang' is het permanent bewaren van persoonsgegevens verenigbaar met de oorspronkelijke rechtmatige doeleinden waarvoor ze zijn verzameld. De belangenafweging en motivatie tot het permanent bewaren moet zijn neerslag vinden in de selectielijst, waarover, desgevraagd, verantwoording moet kunnen worden afgelegd.

Concreet vermeldt de selectielijst van [naam organisatie] reeds voor elk proces of en, zo ja, welke categorie persoonsgegevens wordt verwerkt. Daarbij aansluitend wordt de wettelijke grondslag aangegeven op basis waarvan de organisatie de gegevens oorspronkelijk heeft verwerkt en wordt verduidelijkt welke persoonsgegevens (BSN, NAW-gegevens, medische gegevens, IP-adressen, enzovoort) worden verwerkt. Een beslissing tot blijvende bewaring wordt uiteindelijk gemotiveerd in de systeemanalyse. De hotspotlijst bouwt voort op de selectielijst en dient dus enkel de (eventuele) gewijzigde waardering te verantwoorden, zonder alle informatie uit de selectielijst te hernemen.

DISCLAIMER

Na vaststelling van de hotspotlijst zal bepaald worden welke archiefbescheiden uitgezonderd worden van vernietiging. Mogelijk zijn archiefbescheiden al vóór vaststelling van een hotspotlijst vernietigd volgens de geldende selectielijst. Het is ook mogelijk dat archiefbescheiden met betrekking tot een hotspot niet uitgezonderd worden van vernietiging omdat deze niet van belang zijn voor de reconstructie van de hotspot.

HOTSPOTS [NAAM ORGANISATIE]

Uniek nummer	[Vul nummer in]
Hotspot	Corona (COVID-19 of SARS-CoV-2)
Datering	[Datum] –
Criteria	Maatschappelijke beroering / media-aandacht ☒
	Tegenstellingen tussen burgers / emoties ☐
	Debat functioneren overheid ☐
	Positie minister/kabinet ☐
Nadere omschrijving	Op 11 maart 2020 heeft de directeur-generaal van de Wereldgezondheidsorganisatie de uitbraak van het nieuwe Coronavirus (ook wel COVID-19 of SARS-CoV-2 genoemd) officieel aangemerkt als pandemie. Ook in Nederland is veel maatschappelijke beroering en uitzonderlijk veel aandacht voor dit onderwerp in de media. De [naam organisatie] voert een regierol en werkt samen met allerlei organisaties om besmettingen te voorkomen en de gevolgen van het nieuwe virus te beperken.
Rol organisatie	[Toelichting rol]
Mogelijke andere betrokken organisaties	[Opsomming]